

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователна и научна степен „Доктор“ в професионално направление 3.7. „Администрация и управление“, специалност „Организация и управление на производството (горско стопанство и горска индустрия)“

Член на научно жури:	Доц. д-р Николай Константинов Нейков, катедра „Алтернативен туризъм“, Лесотехнически университет, София
Автор на дисертационен труд:	Николай Александров Ташев, редовен докторант към катедра „Алтернативен туризъм“ към ФЕЛА на ЛТУ - София
Тема на дисертационния труд:	„Възможности за развитие на устойчив туризъм в горски територии в Средни Родопи“
Научен ръководител:	Доц. д-р Емил Розенов Кичуков, Лесотехнически университет, София
Научен консултант:	Доц. д-р Владимир Димитров Владимиров,

Настоящото становище е изготвено на основание на решение на научно жури, сформирано със Заповед ЗПС-88/26.02.2024 на Ректора на ЛТУ.

1. Кратки биографични данни

Докторант Николай Александров Ташев е завършил средното си образование в американски колеж в София. Още през 2001 г. докторантът се включва в инициативи, свързани с природата и туризма, а именно проект ILSI2001 – International Leadership Study in Israel ВВУО България: Лидерски и комуникативни умения, запознанство с еврейската култура и религия, оцеляване в различни природни условия (планина, пустиня), изграждане на международни връзки. Завършва висшето си образование в Лесотехнически университет, София, Факултет „Стопанско управление“, бакалавър специалност „Алтернативен туризъм“ (първенец на випуска) и магистър специалност „Стопанско управление“ (първенец на випуска).

През всичките си години на обучение и след неговото завършване докторант Николай Александров Ташев е активно ангажиран с туристическата практика, заемайки различни длъжности, които обогатяват неговата компетентност в областта, като: „Ресторантьорство и обслужване“ в McDonald's Bulgaria; „Ресторантьорство и обслужване“ в „Келис“ ЕООД; готвач в комплекс „Санта Марина“ г. Созопол, хотел „Св. Иван Рилски“ г. Банско, Арт клуб „Музеум“ г. София. Консултант е и във фондация „Заедно“ – общуване за подкрепа и развитие - 10 детски градини в г. София: „Вкусните градинки – уроци от Природата за всички“ 2012 – проект за иновация в образованието – създаване на десет образователни био-градинки в София, с подкрепата на Фондация Америка за България

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем 216 печатни страници и съдържа въведение, три глави, заключение, приложения и използвани информационни източници. В текста са намерили място 47 фигури, 37 таблици и 164 информационни източника. Приложенията са 6 бр., съдържащи богата информация от проведените проучвания и анализи.

Темата на дисертационния труд е актуална и значима за теорията и практиката на алтернативния туризъм в страната. Целта е да се установят и оценят организационните форми на алтернативен туризъм в горските територии на Средни Родопи, които водят до устойчиво развитие на туризма в региона. Обект на изследване е територията на 6 общини – Смолян, Чепеларе, Асеновград, Борино, Девин и Баните, наричани в съвкупност Средни Родопи.. Предмет на изследване са организационните форми на алтернативен туризъм в горските площи в региона на Средни Родопи.

В първа глава е разгледано равнището на проученост на туризма в горските територии в страната. Разгледани са проблемите и особеностите на устойчивия туризъм, ролята му в кръговата икономика и развитието на икономиката на страната. Направено е значимо като принос за практиката сравнение между масовия и устойчивия туризъм. Направени са обобщения на туризма в природни територии и полезна за изследването характеристика на природните територии в страната. Предоставената на читателя информация за туризма в природни територии по света допринася за осъзнаването на значимостта на темата и цялостната разработка.

Във втора глава авторката обстойно е анализирала методическата същност на устойчивото развитие в туризма. Представят се концепции и модели. В методика на експерименталното изследване е представен собствен модел на докторанта, на база емпиричните данни от териториално проучване в обекта на изследване. Използван е анкетен метод за събиране на първична информация. Анкетата е разработена по подходящ начин, за да разкрие психографията на туристите в Средни Родопи. Това е много труден за прилагане критерии за сегментация на пазара, когато е необходимо да се провежда такава, което прави настоящия дисертационен труд особено полезен за практиката.

В трета глава авторът прилага резултатите от проведеното проучване и описва с необходимата детайлност елементи на туристическата инфраструктура, способстващи прилагането на различни организационни форми на алтернативния туризъм. Главата съдържа резултати от проучвания в двата участника на туристическия пазар – предприемачите и туристите. Докторантът прави оценка на степента на устойчивост на туристическите форми и насоки в Средни Родопи. Прави се извод, че екотуризмът в района на изследваните общини, се намира в състояние на устойчиво развитие, като същевременно не се наблюдава устойчиво развитие на рекреационния туризъм в проучения район. Подобни резултати доказват реалистичността на изследването и способстват решаването на съществуващи проблеми.

2. Оценка на получените научни и научно – приложни резултати

Дисертационният труд съдържа необходимия за генериране на получените резултати емпиричен материал, както и достатъчната теоретична обоснованост. От представеният труд може да се направи извода, че докторантът може да осъществява качествени теоретични и

теоретико – приложни икономически изследвания, което е и целта на образователната и научна степен „Доктор“.

По – важните приноси в дисертационния труд на Николай Александров Ташев са следните:

- Изследвани са шест общини – Асеновград, Чепеларе, Смолян, Борино, Девин, Баните, обобщено Средни Родопи, и туристическата среда в тях. Районът е посещаван многократно в периода 2020–2023 г., като е събрана информация от местни източници, обходени и описани са популярните маршрути, събрани са данни за състоянието на туризма и свързаното с него пространство според 271 представители на туристите и местните представители на туристическия сектор. Туристическата среда и популярните форми на алтернативен туризъм са проучени, анализирани, оценени и са предложени препоръки за подобряване на съществуващата ситуация.
- Съставен е годишен събитиен календар за мероприятията, провеждани ежегодно или периодически на територията на Средни Родопи (Приложение 1). В него хронологично са описани събитията в общините, тяхното време, местоположение, вид, повод и кратко описание на дейностите и обичаите, свързани със събитията.
- Приложен е иновативен за района подход за събиране, обработка и оценка на информацията за развитието на туризма. Той се основава както на обективни факти, така и на персоналните впечатления на туристите и предприемачите от отделни аспекти на туристическата среда. Подходът дава възможност да се очертаят основните профили на местните предприемачи и техните гости, тенденциите в търсенето и предлагането, сравнителната степен на устойчивост между тях, а също да бъдат оценени някои характеристики на туристическата среда от гледна точка на създадените и съществуващи впечатления на участниците в туристическите процеси. Изготвени бяха по един въпросник за двете допитани групи, а получените резултати бяха систематизирани. Резултатите от обработката на данните бяха изведени като числови стойности, на базата на които бяха направени оценките, сравненията, изводите и препоръките.

3. Оценка на публикациите върху дисертационния труд

По неоправените изследвания в дисертационния труд авторът е изготвил четири публикации, от които две самостоятелни. Представени са в престижни научни форуми и показват резултати от проучванията по темата на дисертационния труд.

4. Оценка на автореферата

Авторефератът е направен съгласно изискванията и е в размер на 51 страници. Съдържа всички реквизита от дисертационния труд.

5. Препоръки

Препоръките към дисертационния труд са в посока развиване на изследванията върху други региони на страната. Приносите трябва да се представят още по – убедително. Те са значими и не трябва да се подценява стойността им. В изследването се съдържат и още приносни моменти, и полезна и информация. Накрая на трета глава в анализа на разходите на един турист и приходите се откриват неясноти, които следва да се доизяснят при прилагане на работата за решаване на практически проблеми. Много често моделите са описвани с текст, вместо с аналитично или таблично онагледяване. В някои от графиките следва да се поставят наименования на координатните оси.

6. Лични впечатления

Кандидатът старателен, способен и преди всичко честен. Изследванията му са направени с висока коректност към науката. Неговата упоритост е позволила нелеките задачи на изследването да бъдат решени.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С оглед актуалността и значимостта на завършеното научно изследване в дисертационния труд на Николай Александров Тошев, считам че той отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и правилника за неговото прилагане в ЛТУ – София.

Предлагам на членовете на Научното жури дадат положителна оценка на дисертационния труд на Николай Александров Тошев и да присъдят образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 3.7. „Администрация и управление“, специалност „Организация и управление на производството (горско стопанство и горска индустрия)“

15.04.2024 г.

София

Член на научно жури:

/доц. Николай Константинов Нейков/